

KUĆA BUKOVAC U CAVTATU

Antun Baće

Sredinom svibnja nakon trinaest godina ponovno je za javnost otvorena kuća Vlahe Bukovca u Cavtatu.

Skrivena u jednoj od uličica što se od cavtatske rive penju prema Prijekom, kuća u kojoj je rođen i kojoj se slikar čitavog života vraćao rasla je zajedno s nekoliko generacija obitelji Fagioni/Bukovac. Kupio ju je slikarev djed, talijanski mornar Giuseppe Fagioni, koji se u Cavtatu oženio i stalno nastanio; nadogradio ju je prvo Bukovčev otac, a zatim i sam Bukovac, koji je na drugom katu oko 1900. godine uredio svoj atelijer. Nakon Bukovčeve smrti slikareve kćerke donijele su iz Praga brojna očeva djela, rukopise, knjige i osobne predmete. Sredinom šezdesetih godina Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti otkupljuje kuću od nasljednica, da bi je 1976. godine prepustila tadašnjoj Općini Dubrovnik. Općina je upravljanje kućom povjerila Umjetničkoj galeriji u Dubrovniku. Kako prizemlje još nije bilo korišteno u muzejske svrhe, tada je probijen ulaz s ulice u stražnji vrt te je mostom uspostavljena veza iz vrta

do atelijera. Neposredno pred početak rata 1991. godine rad tadašnje Galerije Bukovac je prekinut, a inventar prebačen u Umjetničku galeriju u Dubrovniku. Zapuštena i ispražnjena kuća čekala je obnovu sve do 2001. godine.

Sredstvima Ministarstva kulture i Općine Konavle kuća je statički sanirana, zamijenjeno je dotrajalo krovšte, dijelom i drvene međukatne konstrukcije, muzejsko-galerijski prostor opremljen je sigurnosnim sustavima. Obnova je u potpunosti poštivala zatečeni raspored prostora, koji se s iznimkom uspostave komunikacije atelijer - vrt i nije mijenjao od Bukovčeva vremena. Izuzetak predstavlja dogradnja depoa i sanitarnih prostorija u iskupu pod terasom stražnjeg vrta (tom su prilikom otkriveni nalazi iz rimskog doba), čime je diskretno riješena potreba za nužnim prostorima, a bez narušavanja cjelovitog doživljaja kuće. Jedini veći propust napravljen prilikom obnove je neuvođenje sustava klimatske regulacije, što bi za ozbiljno muzejsko djelovanje trebalo što prije ispraviti.

Usporedo s građevinskom sanacijom tekli su i radovi na restauraciji zidnog oslika. Kuću je, naime, čitavu oslikao sedamnaestogodišnji Bukovac za kratkog boravka nakon nesreće koju je doživio kao kadet na trgovačkom brodu i prije odlaska u Ameriku u kojoj će se okušati kao samouki slikar. „Rekoh čači, da ću mu ja slikama i uresima iskititi kuću i to onako, kako sam vidio od nekog slikara Zabedea iz Dubrovnika. I tako učinih. To su uprav prvi moji slikarski radovi“, piše Bukovac.¹ Istražni radovi vršeni su 1996., a restauraciji se pristupilo 2003. godine te je do danas oslik gotovo u cijelosti prezentiran.² Portreti ukućana, autoportret mladog Bukovca, brojne životinje (tu su i nosorog, mravojed, krokodil), biljke, pejzaži i ornamentacija, najvećim dijelom desetljećima skriveni pod slojevima naliča, ponovo su oživjeli u mjeri koju su im dopustila desetljeća vlage i za zidno slikarstvo neprikladna tempera.

Današnji slikarski postav prostorno je ograničen na dvije neoslikane sobe - atelijer i jednako prostran „tinel“, a nudi tridesetak probраниh od više od dvije stotine djela (slika, akvarela, crteža) što su u posjedu

Kuće. Radovi izloženi u atelijeru pokušavaju predočiti sve faze slikareva stvaralaštva, od pariških početaka do posljednjih praških godina života, a u intimnije uređenom „tinelu“ predstavljeni su portreti Bukovčeve obitelji. Od namještaja i ostalih predmeta, čija restauracija kontinuirano teče, prezentiran je također samo manji dio, što omogućuje nesmetano sagledavanje tek otkrivenog oslika.

Sredina iz koje je potekao i koja se s pravom ponosi velikim slikarom, otvaranjem Kuće odužila mu se na dostojan način, a Vlaho Bukovac ubrojio se među, nažalost malobrojne, hrvatske umjetnike koji su „zaslužili“ prostor posvećen prvenstveno njihovom životu i djelu.³

Nadajmo se da će primjer Kuće Bukovac biti poticaj da se ista sredina oduži i svom drugom velikanu, Baltazaru Bogišiću, čija zbirka još uvijek čeka dostojnu prezentaciju. Sadašnji postav u oronulom cavtatskom Kneževom dvoru, na koncepcijski zastario i prije svega dosadan način, predstavlja tek djelić ove izuzetne zbirke, a ono neprezentirano nažalost je teško dostupno i zainteresiranim stručnjacima.⁴

Vlaho Bukovac, detalj oslika u Kući Bukovac, 1872. g.

¹ V. BUKOVAC, Moj život, Matica hrvatska, Akademija likovnih umjetnosti u Zagrebu, Zagreb 1992., 64.

² Istražne radove obavili su Denis Vokić i Luko Piplica, a voditeljica projekta restauracije bila je Antonija Gluhan. Nadzor su obavili dr. sc. Branko Matulić i Tonči Borovac, voditelji usmjerenja za konzervaciju i restauraciju slikarstva i mozaika Umjetničke akademije u Splitu.

³ Kuća Bukovac danas djeluje u sklopu ustanove Muzeji i galerije Konavala (osnovana 1998. godine), koja uz ovaj posjeduje tek jedan prostor, Zavičajnu kuću u Čilipima.

⁴ Zbirka Bogišić sadrži više od 35 000 predmeta, među ostalim jednu od najvećih zbirki starih grafika u Hrvatskoj, numizmatičku i etnografsku zbirku, knjižnicu s preko 60 inkunabula i bogatu arhivsku građu.

Dio prizemlja namijenjen je organiziranju povremenih izložbi. Tako su od otvorenja do danas predstavljene izložbe *Crteži Ivana Meštrovića iz fundusa Galerije Ivana Meštrovića u Splitu* (autor Dalibor Prančević), retrospektivna izložba *Snaga traje kratko* Luke Piplice i *Ljeto 04.* Viktora Dalдона, a sredinom studenog otvorit će se i izložba radova Borisa Cvjetanovića. Upravo ovaj segment djelatnosti pomogao je da Kuća nedugo nakon svog ponovnog

otvorenja u punom smislu zaživi, jer likovnoj publici nudi razlog za stalne povratke ovom lijepom prostoru. Uz suvisao muzejski postav, uvrstila se tako Kuća Bukovac nedugo nakon svog ponovnog otvaranja, a zaslugom ravnateljice Marine Desin i kustosica Helene Puhare i Lucije Vuković, među rijetke galerijske prostore koji na dubrovačkom području grade ozbiljan pristup likovnosti.